

Oponentský posudek na diplomovou práci Lenky Hajzlerové „PTAČÍ SPOLEČENSTVA V POROSTECH INVAZNÍ KŘÍDLATKY (*REYNOUTRIA* SP. DIV.)“

Nápad zhodnotit vliv porostů invazní křídlatky na ptačí společenstva podél vodních toků považuji za poměrně odvážný. Vezmeme-li v úvahu, že porosty křídlatek svojí rozlohou zřídka kdy převyšují plochy několika arů a ptačí teritoria jsou až řádově větší, žádný zásadnější negativní dopad bych *a priori* neočekával. Přestože se tento předpoklad do značné míry naplnil a studie nepřináší nějaké ohromující závěry, hodnotím ji jako zajímavou a velmi dobře zpracovanou. Obzvláště pak chválím jasné a stručné vyjadřování a zřetelnou linii práce od uvedení do problému, přes vytyčení cílů, přehlednou prezentaci výsledků až po učinění střízlivých a konkrétních závěrů. V poslední době se mi do rukou nedostalo příliš mnoho prací, které bych mohl přečíst tak říkajíc jedním dechem bez náročného přemýšlení o tom, co chtěl vlastně autor sdělit a nutnosti neustále se vracet k předchozím pasážím. Toto v Lenčině práci nebylo třeba.

Metodické přístupy považuji vzhledem k různým omezením za vhodně zvolené a adekvátní. Jistých nedostatků si je autorka plně vědoma, což dokazuje v diskusi práce. K tomu mně jen napadá – proč nebyly studovány úseky stejných řek s přítomností a absencí křídlatky? Přece jen každý tok má poněkud jiné vlastnosti a při omezeném počtu lokalit se tak do dat může vkrádat další nežádoucí variabilita. U popisu liniové metody sčítání ptáků mi chybí údaj o tom, v jakém pásu byli jedinci zaznamenáváni – pouze v porostech křídlatky, v pásu 50 m? To je pro pochopení výsledků dost podstatné.

Hodnocení vlivu porostů křídlatek na ptáky ve vztahu přímo ke křídlatce a poté v kontextu okolních biotopů považuji za vhodné. Tyto analýzy nám přináší základní informace o tom, které ptačí druhy můžeme přímo pozorovat v porostech křídlatky a které se jim vyhýbají, a stejně tak získat základní přehled o tom, zda a jak se liší břehové biotopy s přítomností křídlatky a bez ní. Bohužel zde nacházím zřejmě i největší slabinu analýz – z mého pohledu nelze odlišit vliv dalších odlišností biotopových charakteristik, které s přítomností porostů křídlatky mohou korelovat (nebo jsou odlišné náhodně). Pro vysvětlení – co když se například biotopy bez křídlatky liší vyšší pokryvností keřového nebo stromového patra? Prostě proto, že tam, kde jsou vrbičky nebo kompaktnější stromové patro, křídlatka neroste? Méně pravděpodobná je pak obrácená kauzalita (viz str. 37 diskuse) – tedy že porosty křídlatky zabraňují rozvoji keřového patra. Tedy – možné rozdíly ve struktuře ptačích společenstev pak neodráží přítomnost křídlatky, ale rozdíly v zastoupení jiných parametrů prostředí. Tuto námitku by, myslím, alespoň částečně vyřešila jednoduchá analýza, která by oba typy ploch porovnávala.

Za nejzajímavější výsledek práce považuji zjištění, že břehové porosty křídlatek vadí konipasovi horskému a strnadovi obecnému, a naopak mohou představovat zajímavý biotop pro rákosníka zpěvného. Tyto závěry pro mě dávají smysl a autorka podává i poměrně uspokojivé vysvětlení. Shrnu bych jen, že zatímco u prvních dvou druhů křídlatka zjevně omezuje rozlohu biotopů pro sběr potravy (oba druhy loví převážně na zemi a vyhýbají se prostředím s vysokým bylinným podrostem), pro rákosníka zpěvného dost možná křídlatka představuje vhodné hnízdní prostředí. Je ostatně známo, že v podstatě jako jediný ptačí druh dokáže k hnízdění využívat okrajové části řepkových polí. Zde se tedy nabízí jistá paralela.

V diskusi se autorka vypořádala se všemi hlavními interpretacemi výsledků, včetně kritického zhodnocení metodických postupů. Poněkud strohé mi přijdou pasáže, kde zasazuje výdobytky své práce do kontextu jiných studií věnujících se dopadu invazních rostlin na živočichy. K tomu ostatně směřuje i moje další otázka.

Považuji za vhodné, aby se autorka během obhajoby vypořádala ještě s těmito mými otázkami:

1. Dokázala by ses zamyslet nad tím, které u nás hojně se vyskytující invazní druhy rostlin (rostlin v širokém slova smyslu) by mohly mít – a bezesporu mají – zásadnější vliv na ptačí společenstva než je tomu v případě křídlatky? Víš, jaké jsou jejich hlavní vlastnosti, kterými mění strukturu celých porostů a tím pravděpodobně i ptačích společenstev? Zaráží mě, že v úvodu chybí zmínka o pracích, které by vliv těchto invazních druhů hodnotil. Opravdu žádné neexistují? Jejich závěry by mě zajímaly.

2. V analýzách pracuješ s výsledky bez a se zahrnutím prostorových autokorelací. Uvádíš výsledky obou analýz – ani jednu tedy nepovažuješ za dostatečně lepší na to, aby bylo možné tu druhou vypustit. Souhlasím. Dokážeš shrnout hlavní výhody a nevýhody obou přístupů ve vztahu k výsledkům vlastní studie?

Předloženou diplomovou práci celkově hodnotím kladně a nepochybuji o jejím přijetí k obhajobě.

V Příbrami, 5.9.2012

Ondřej Sedláček